

**ŠOLSKE KRONIKE – RAZSTAVA
POKRAJINSKEGA ARHIVA V
NOVI GORICI
BRANKO ŠUŠTAR**

Novogoriški arhiv, ki je po poplavi oktobra 1983 dobil spomladi 1987 v novi stavbi v središču Nove Gorice ustrezne delovne in skladiščne prostore, namenja svojo vhodno avlo razstavni dejavnosti. Kot pozdrav obiskovalcem so od decembra 1990 naprej, nato še dobršen del naslednjega leta, tu predstavljali zgodovina Goriške v šolskih kronikah.

Na enajstih panojih in v osmih vitrinah so se ponujale na ogled odprte šolske kronike iz raznih časovnih obdobij (z navodili za pisanje tega najmikavnejšega vira s področja šolstva), zapisi o razvoju šol (o ureditvi šolskega vrta, odprtju nove šole ali postavitvi nove šolske stavbe), posebej zanimiva pisanja v kronikah o domačem kraju in o odmevnih svetovnih dogodkih, nato pa še fotografije in risbe v šolskih kronikah. Razstava je posebej opozorila še na rekonstrukcije (npr. izgubljenih) šolskih kronik ter na kronike drugih sorodnih ustanov (vrtec, dijaški dom, kmetijska šola).

Razstava šolskih kronik, kot ene od vrst arhivskega gradiva ter najodličnejšega vira za zgodovino šole, se je srečala s problemom predstavitve pisnega vira, ki je zanimiv predvsem po vsebini. Toda z vključevanjem likovno zanimivih delov šolskih kronik, je bila pripravljena dovolj privlačno.

Posebno vrednost pa ima skrbno pripravljeni katalog, ki izkorišča nove možnosti (racu-

nalniki v kulturnih ustanovah), tako da v sicer skromni, kseroksirani obliki ohranja podobo razstave. Še več: poleg seznama razstavljenega gradiva (82 enot je opisanih in navedenih tudi s fondom), najdemo v katalogu še pravo evdenco šolskih kronik z območja, za katerega je pristojen ta arhiv (občine Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin), ki jih poleg arhiva hranijo še župnijski uradi in Slovenski šolski muzej. Dragocena je tudi krajša študija o šolskih kronikah, ki ji je avtorica razstave, arhivistka Vlasta Tul, dodala tudi literaturo. Tu najdemo tudi dva članka iz revije Kronika (1953, Ostanek in 1962, Simončič). Zanimivo navaja v študiji razliko med kronikami v deželi Goriški in Kranjski (del sedanje ajdovske občine): prve so v skromnih, majhnih zvezkih, druge pa v vezanih knjigah; posebej pa sledimo navodilom za pisanje kronike.

Razstava in katalog (Vlasta Tul: Šolske kronike, priložnostna razstava; Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, 1990, 28. str.) predstavljata zanimive, pa tudi redke primere šolskih kronik: od okoli 150 slovenskih šol je za čas pred 1918. ohranjenih le 19 kronik, ki so preživele soško fronto in Gentilejevo reformo. K prizadevanjem novogoriškega arhiva, da poleg zbiranja, urejanja in varovanja gradiva, tega tudi predstavlja, je razstava šolskih kronik (in katalog k njej) doprinesla opazen delež.

